

การพัฒนาแบบการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น Development of prevention model of corruption in local administration organization

ธิดารักษ์ ลือชา¹Thidarak Luecha¹

(Received: September 30, 2019; Revised: November 12, 2019; Accepted: December 16, 2019)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาองค์ประกอบด้านการป้องกันการทุจริต และเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed-method research) การดำเนินการวิจัยแบ่งออกได้เป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาองค์ประกอบด้านการป้องกันการทุจริต ดำเนินการโดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีประสบการณ์จำนวน 7 คน ระยะที่ 2 เป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดซื้อ จัดจ้างและการจัดทำโครงสร้างพื้นฐาน การเงินและบัญชี การบริการและการบริหารงานบุคคล ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เทศบาลตำบลท่าพระ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกง และเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จำนวน 250 ชุด และประชาชนในพื้นที่ที่เคยรับบริการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวในช่วงเวลาดำเนินการวิจัยจำนวน 250 ชุด

ผลการศึกษา พบว่า องค์ประกอบด้านการป้องกันการทุจริตประกอบด้วยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาศักยภาพชุมชน การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีอิทธิพลทางตรงต่อการลดการทุจริต ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และการพัฒนาศักยภาพชุมชนมีอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าไค-สแควร์ สัมพัทธ์ (χ^2 / df) มีค่าเท่ากับ 2.941 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index : GFI) มีค่าเท่ากับ .920 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index : AGFI) มีค่าเท่ากับ .880 ค่าดัชนีความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index : CFI) มีค่าเท่ากับ .964 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (Root Mean Square Error of Approximation : RMSEA) มีค่าเท่ากับ .074 แสดงว่าตัวแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ: การป้องกันการทุจริต องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลักธรรมาภิบาล ผู้นำการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาศักยภาพชุมชน

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์¹Faculty of Human and Social Science Phetchabun Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were to develop factors of corruption prevention and to analyze factors influencing on corruption prevention in the local government organizations. This was a mixed-method research. The study was conducted in 2 phases. The first phase was to develop corruption prevention components by in - depth interviewing 7 experienced people. The second phase was to analyze factors influencing corruption prevention in local government organizations using questionnaires to collect data. The sample consisted of 250 government officials which included administrators and personnels in procurement, infrastructure construction, finance and accounting, services and personnel management department from Khon Kaen Provincial Administration Organization, Tha Phra Subdistrict Municipality, Ban Kong Subdistrict Administration Organization, and Roi Et Municipality. The questionnaires were also used to collect data from 250 service receivers from the local government organizations during research conducting period.

The results found that the components of corruption prevention were good governance, transformational leadership and community potential development. It showed that good governance directly led to zero corruption, transformational leadership had direct influence on good governance, and community potential development directly related to good governance. The result of validation of the model's consistency with the empirical data was $X^2 / df = 2.941$, $GFI = .920$, $AGFI = .880$, $CFI = .964$, and $RSEA = .074$. This was indicated that the developed model conformed to the empirical data.

Keyword : corruption prevention, local administration organization , good governance, transformational leadership , community potential development

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งขึ้นตามหลักการกระจายอำนาจการปกครองที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น ในปัจจุบันประเทศไทยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสิ้น 7,853 แห่ง ทำหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นทั่วประเทศ ในส่วนของการควบคุมกำกับดูแลการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีหลายหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดังกล่าว โดยใช้ระเบียบข้อบังคับและกฎหมายเป็นกรอบในการตรวจสอบเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานด้วยความถูกต้องและปราศจากการทุจริต

อย่างไรก็ตามนอกจากการตรวจสอบโดยมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวแล้ว มาตรการการจูงใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานที่มีความถูกต้อง ถือเป็นอีกมาตรการหนึ่งซึ่งมีส่วนส่งเสริมให้เกิดการบริหารงานที่ปราศจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ตระหนักถึงความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความมุ่งมั่นในการบริหารราชการ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมท้องถิ่นปลอดทุจริตขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ , 2554) โดยพิจารณาให้รางวัลแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการป้องกันการทุจริต เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บริหารราชการด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามารยาททุจริตรวมทั้งเพื่อยกย่องประกาศเกียรติคุณให้เป็นที่ยกย่องของสังคม โครงการนี้ดำเนินการตั้งแตปี พ.ศ. 2552

จนถึงปัจจุบัน ในแต่ละปีจะมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลด้านการป้องกันการทุจริตทั้งในระดับดีเด่นและระดับดี (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2558) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความสำเร็จในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตส่วนหนึ่งเกิดจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง สำหรับพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาเป็นพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากการศึกษาข้อมูลจากฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 พื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด กล่าวคือ มีการกล่าวหาและร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตจำนวน 493 เรื่อง (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ, 2560) ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับรางวัลดีเด่นด้านการป้องกันการทุจริตจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งมีความโดดเด่นด้านป้องกันการทุจริต เนื่องจากได้รับรางวัลด้านการป้องกันการทุจริตทั้งในระดับดี และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประกาศให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต ระยะที่ 2 ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยที่ทำให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสบความสำเร็จในการป้องกันการทุจริตในองค์กรพร้อมทั้งนำข้อค้นพบที่ได้มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการป้องกันการทุจริตสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาองค์ประกอบด้านการป้องกันการทุจริต
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวคิด ทฤษฎี

แนวคิดเกี่ยวกับการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การทุจริตมีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลายลักษณะ จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถสรุปได้ว่า การทุจริตหมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบให้ตนเองหรือผู้อื่น การทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างและการจัดทำโครงสร้างพื้นฐาน การทุจริตในการบริหารงานบุคคล การทุจริตในการออกใบอนุญาต การทุจริตในงานการเงินและบัญชี และการทุจริตในการบริการ (สมคิด เลิศไพฑูรย์, ศิรินทร รัตนกาญจน์บุญชู, วิไลลักษณ์ อยู่สำราญ, นิรมัย พิศแซ และอัจฉริมา ฉัตรแก้ว, 2555 ; ศิรินันท์ วัฒนศิริธรรม, สยาม ชีระบุตร, ศักรินทร์ นิลรัตน์, 2561)

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนำเสนอโดย Bass and Avolio ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตาม โดยเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานและผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในการกิจและวิสัยทัศน์ของทีมและขององค์การ จูงใจให้ผู้ร่วมงานและผู้ตามมองให้ไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขา ไปสู่ประโยชน์ของกลุ่มองค์กรหรือสังคม ซึ่งกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตามนี้กระทำโดยผ่านองค์ประกอบพฤติกรรมเฉพาะ 4 ประการ คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือภาวะผู้นำเชิงปราชญ์ (Idealized Influence or Charisma Leadership) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration) (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2556)

แนวคิดธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล (Good governance) เป็นคำที่สร้างขึ้นโดยธนาคารโลกอันเนื่องมาจากรายงานชื่อ Sud-Sahara : From crisis to sustainable Growth ที่เสนอต่อคณะกรรมการบริหารธนาคารโลก ธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบหลายลักษณะ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ประยุกต์ใช้องค์ประกอบธรรมาภิบาลจากสถาบันพระปกเกล้า (2551) และหลักธรรมาภิบาลของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ หรือ United Nations Development Programme (UNDP) (ปธาน สุวรรณมงคล, 2558) คือ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและธรรมาภิบาล

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาล เช่น ผลการศึกษาของสมพงศ์ จินา (2558) ที่ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำที่ก่อเกิดภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน พบว่า การใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ผลการศึกษาของพัฒนา ชูพันธ์ (2558) ที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับธรรมาภิบาล ผลการศึกษาของ ภิชาภาภรณ์ สนิทพจน์ (2553) ซึ่งพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในระดับปานกลาง

ธรรมาภิบาลกับการปลอดการทุจริต

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับการปลอดการทุจริต เช่น ผลการศึกษาของวิไลวัจน์ ฤทธิ ภูติ ภูนิดา คุณพลิน และสมศักดิ์ พรพันธุ์ (2560) ที่พบว่าแนวทางการป้องกันและแก้ไขการทุจริตคอร์รัปชันตามทัศนะของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ฝ่ายบริหารขององค์กรควรยึดระเบียบราชการอย่างเคร่งครัดตามหลักธรรมาภิบาล ผลการศึกษาของ Ratna Juwita (2018) ซึ่งพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานมีความสัมพันธ์กับการลดการทุจริต

แนวคิดการเสริมพลังอำนาจชุมชน

การเสริมสร้างพลังอำนาจในระดับชุมชนเป็นการสร้างความตระหนักรู้ ทรัพยากร ความรู้สึกเป็นเจ้าของ และการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน เพื่อพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ (อภิญา เวชยชัย, 2555) สำหรับองค์ประกอบของการเสริมพลังอำนาจชุมชนนั้นประกอบด้วย การเข้าถึงข้อมูล (Access to Information) การรวมกลุ่มหรือการมีส่วนร่วม (Inclusion / Participation) การตรวจสอบได้ (Accountability) ความสามารถขององค์กรท้องถิ่น (Local Organizational Capacity) ความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม (Collective Belonging) การมีส่วนร่วมในชุมชน (Involvement in the Community) การควบคุมองค์กรในชุมชน (Control over Organization in the Community) กิจกรรมการสร้างพัฒนาชุมชน (Community Building) (Narayan, 2002 ; Hur, 2006 อ้างใน กุลธิดา รัตนโกศล, 2558) สำหรับการวิจัยครั้งนี้แนวคิดการเสริมพลังอำนาจชุมชนด้านการรวมกลุ่มหรือการมีส่วนร่วม (Inclusion / Participation) การมีส่วนร่วมในชุมชน (Involvement in the Community) และกิจกรรมการสร้างพัฒนาชุมชน (Community Building) มากำหนดองค์ประกอบการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน นำแนวคิดการเข้าถึงข้อมูล (Access to Information) ความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม (Collective Belonging) และการควบคุมองค์กรในชุมชน (Control over Organization in the Community) มากำหนดองค์ประกอบการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนและการส่งเสริมสิทธิประชาชนในการตรวจสอบการทุจริต

การพัฒนาศักยภาพชุมชนกับธรรมาภิบาล

การพัฒนาศักยภาพชุมชนตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน ส่งผลให้ชุมชนตระหนักถึงความสามารถของตนเอง สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน สำหรับการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การพัฒนาศักยภาพชุมชนส่งผลให้ชุมชนมีความรู้ ความสามารถ มีช่องทาง มีโอกาสและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผ่านการดำเนินกิจกรรมพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งการมีส่วนร่วมดังกล่าวส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล (วาสนา ประเสริฐ, 2557) การพัฒนาศักยภาพชุมชนจึงก่อให้เกิดการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed-method research) ประเภทการวิจัยแบบขั้นตอนการสำรวจ (exploratory sequential design) โดยดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะกรณีศึกษาหลายกรณี (multi case study) เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้น และนำข้อมูลดังกล่าวมาพัฒนาเพื่อดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ และการพัฒนารูปแบบการป้องกันการทุจริตสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเก็บข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้รับรางวัลดีเด่นด้านการป้องกันการทุจริตจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2559 จากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประกาศให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต ระยะที่ 2 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2562 การดำเนินการวิจัยแบ่งออกได้เป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการป้องกันการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการโดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติที่ดีด้านการป้องกันการทุจริต ได้แก่ ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปลัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้รับรางวัลดีเด่นด้านการป้องกันการทุจริตจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2559 ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลท่าพระ ปลัดเทศบาลตำบลท่าพระ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกง และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกง ซึ่งมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในหน่วยงานไม่น้อยกว่า 4 ปี รวม 6 คน เนื่องจากในปี พ.ศ. 2559 ไม่มีเทศบาลเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้รับรางวัลดีเด่นด้านการป้องกันการทุจริตจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้วิจัยจึงเลือกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประกาศให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต ระยะที่ 2 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2562 คือ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด มาเป็นตัวแทนในการศึกษา และดำเนินการสัมภาษณ์นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เพื่อศึกษาองค์ประกอบ การป้องกันการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีแนวคำถาม คือ 1) หน่วยงานของท่านมีการป้องกันการทุจริตอย่างไร 2) หน่วยงานของท่านมีจุดเด่นในการสร้างความโปร่งใสอย่างไรที่แตกต่างจากหน่วยงานอื่น 3) ท่านคิดว่าปัจจัยใดที่ส่งผลให้หน่วยงานท่านสามารถดำเนินการป้องกันการทุจริตได้มากกว่าหน่วยงานอื่น 4) การป้องกันการทุจริตควรมีแนวทางอย่างไร

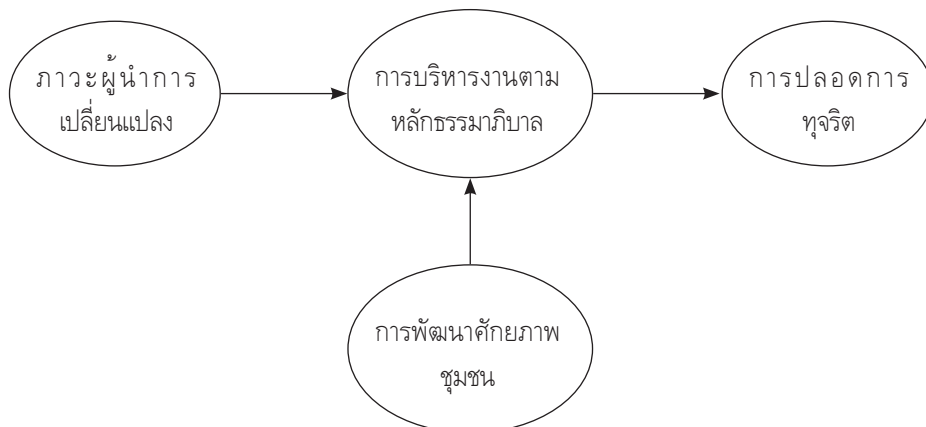
การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบปฏิสัมพันธ์ (Interaction Interview) ไม่มีการถามชี้นำ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนละประมาณ 1 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปโดยการสรุปและจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิด (Typologies) จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามแต่ละประเภทแล้วเขียนรายงานแบบพรรณนาความ (Descriptive Analysis) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการถอดความจากเครื่องบันทึกเสียง เรียบเรียงเป็นบทสัมภาษณ์ อ่านบทสัมภาษณ์ดังกล่าวเพื่อทำความเข้าใจข้อมูลและความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูล ทบทวนข้อความในบทสัมภาษณ์เพื่อดูความเชื่อมโยงของแต่ละข้อความ จากนั้นนำข้อความหรือประโยคที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาจัดไว้ในกลุ่มเดียวกัน กำหนดชื่อกลุ่มคำและความหมายของกลุ่มคำ เขียนบรรยายข้อค้นพบอย่างละเอียดพร้อมทั้งยกตัวอย่างคำพูดประกอบคำสำคัญ นำข้อค้นพบที่ได้ย้อนกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สมบูรณ์

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาในระยะที่ 1 กรอบแนวคิดทฤษฎีมาภิบาลของสถาบันพระปกเกล้า (2551) แนวคิดภาวะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bass and Avolio (1994, อ้างในรัตติกรณ์ จงวิศาล, 2556) แนวคิดการเสริมพลังอำนาจชุมชน ผลการวิจัยของสมคิด เลิศไพฑูรย์ และคณะ (2555) ศิริพันธ์ วัฒนศิริธรรม และคณะ (2561) ภิษณาภา สนิทพจน์ (2553) พัฒนะ ชูพันธ์ (2558) Ratna Juwita (2018) และประวีณา ชะลุย (2549) มาพัฒนากรอบแนวคิดและเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งปรากฏดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาขั้นตอนการวิจัยเชิงปริมาณ คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดซื้อ จัดจ้างและการจัดทำโครงสร้างพื้นฐาน การเงินและบัญชี การบริการและการบริหารงานบุคคล ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เทศบาลตำบลท่าพระ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกง และเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จำนวน 630 คน และประชาชนผู้รับบริการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม 2561 จำนวน 320 คน โดยขอข้อมูลการขอรับบริการจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เทศบาลตำบลท่าพระ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกง และเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดซื้อ จัดจ้างและการจัดทำโครงสร้างพื้นฐาน การเงินและบัญชี การบริการและการบริหารงานบุคคล ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เทศบาลตำบลท่าพระ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกง และเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด กลุ่มที่ 2 คือ ประชาชนในพื้นที่ที่เคยรับบริการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวในช่วงเวลาดำเนินการวิจัย

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างกำหนดตามแนวคิดของ Hair, Back, Babin and Anderson (2010) ซึ่งได้เสนอขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างว่าควรใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 50 ตัวอย่าง สำหรับตัวแบบที่มีตัวแปรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ตัว ควรใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 100 ตัวอย่าง ในกรณีที่ตัวแบบมีตัวแปรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 7 ตัว ควรใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 300 ตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 500 คน แบ่งเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดซื้อ จัดจ้างและการจัดทำโครงสร้างพื้นฐาน การเงินและบัญชี การบริการและการบริหารงานบุคคล จำนวน 250 คน และประชาชนในพื้นที่ที่เคยรับบริการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วงเวลาดำเนินการวิจัย จำนวน 250 คน การสุ่มตัวอย่างบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการสุ่มแบบชั้นภูมิ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดการสุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สุ่มแบบชั้นภูมิ

อปท.	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
อบจ.ขอนแก่น	268	106
ทม.ร้อยเอ็ด	279	111
ทต.ท่าพระ	57	23
อบต.บ้านกง	26	10
รวม	630	250

ส่วนประชาชนผู้รับบริการดำเนินการสุ่มแบบเจาะจงโดยใช้ข้อมูลผู้ขอรับบริการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละที่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 81 ข้อ มีรายละเอียด 5 ตอน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 4) ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของชุมชน 5) ข้อมูลเกี่ยวกับการปลอดจากการทุจริต ลักษณะแบบสอบถามใช้แบบ

มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ปฏิบัติมากที่สุด ปฏิบัติมาก ปฏิบัติปานกลาง ปฏิบัติน้อย ไม่ปฏิบัติเลย และเห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความแม่นยำด้านเนื้อหา (Content validity) โดยวัดค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item - Objective Congruence: IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ข้อคำถามแต่ละข้อมีค่า IOC ระหว่าง 0.6 - 0.8 นอกจากนี้ได้ดำเนินการหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา α - Coefficient ตามวิธีของ Cronbach พบว่า แบบสอบถามสำหรับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) เท่ากับ 0.86 ส่วนแบบสอบถามสำหรับประชาชนผู้รับบริการมีความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) เท่ากับ 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดซื้อ จัดจ้างและการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานการเงินและบัญชี การบริการและการบริหารงานบุคคล ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เทศบาลตำบลท่าพระ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกง และเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จำนวน 250 ชุด ด้วยตนเอง และเก็บข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ที่เคยรับบริการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวในช่วงเวลาดำเนินการวิจัยจำนวน 250 ชุด โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาโดยใช้สถิติพื้นฐานบรรยายได้แก่ร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency)

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เป็นการวิเคราะห์โมเดลการวัด เพื่อตรวจสอบว่าชุดตัวแปรสังเกตได้สามารถวัดตัวแปรแฝงได้หรือไม่ และตรวจสอบว่าองค์ประกอบที่พัฒนาขึ้นจากทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ เกณฑ์สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ประกอบด้วย

2.1 เกณฑ์การพิจารณาคุณภาพองค์ประกอบ โดยพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ซึ่ง Hair, Back, Babin and Anderson (2010) เสนอว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากกว่าหรือเท่ากับ 350 ตัวอย่าง ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีนัยสำคัญในเชิงสถิติที่ระดับ .05 เท่ากับ .30 สำหรับการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 500 คน ดังนั้น ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) จึงไม่ควรน้อยกว่า .30

2.2 เกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้อง ใช้เกณฑ์ดังนี้

1) ค่าไค-สแควร์ สัมพัทธ์ (X^2 / df) มีค่าน้อยกว่า 3 (Tabachnick, B. G., and Fidell, L. S, 2007)

2) ค่าดัชนีวัดความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index : GFI) มีค่ามากกว่า .90 (ยุทธ ไทยวรรณ , 2556)

3) ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness - of - Fit Index :AGFI) มีค่ามากกว่า .80 (Doll, W. J., Xia, W. & G. Torkzadeh, 1994)

4) ค่าดัชนีความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index : CFI) มีค่ามากกว่า .90 (กัลยา วานิชย์บัญชา , 2557)

5) ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (Root Mean Square Error of Approximation : RMSEA) ควรมีค่าระหว่าง 0.051-0.080 แสดงว่าโมเดลค่อนข้างสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Diamantopoulos & Siguaw , 2000 อ้างถึงใน สุภมาส อังคุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และ รัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์, 2552)

3. การสร้างรูปแบบการป้องกันทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการโดยใช้สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) โดยใช้โปรแกรม AMOS 22 เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องของตัวแบบใช้

เกณฑ์ตามข้อ 2.2

ผลการวิจัย

1. ผลการสัมภาษณ์เพื่อพัฒนาองค์ประกอบการป้องกันการทุจริต พบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลดีเด่นด้านการป้องกันการทุจริต และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต มีแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันการทุจริต ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอย่างชัดเจน คือ

1) มีการกำหนดกฎ ระเบียบ ในการปฏิบัติงาน และมีแนวทางหรือกลไกในการควบคุม ส่งเสริม หรือ สนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดขึ้น เช่น การกำกับดูแลการปฏิบัติงานตามสายการบังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้เกิดโอกาสในการทุจริต การให้คำปรึกษาหรือร่วมกันแก้ไขระหว่างหัวหน้ากับผู้ปฏิบัติงานเพื่อลดการใช้ดุลพินิจอันจะนำมาซึ่งช่องทางในการทุจริต การกำหนดกฎ ระเบียบ ในการปฏิบัติงาน สะท้อนถึงการใช้หลักนิติธรรม

2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันการทุจริตให้ประชาชนได้รับรู้รับทราบ รวมทั้งประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวได้อย่างเสรี สะดวกรวดเร็ว เช่น การให้ข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อ จัดจ้าง การประกาศรับสมัครงานในองค์กร ข้อมูลด้านงบประมาณ ผ่านทางเว็บไซต์ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักความโปร่งใส

3) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีกระบวนการให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมรับรู้ แสดงความคิดเห็น และตรวจสอบการปฏิบัติงาน โดยการประชุม การถ่ายทอดการประชุมสภา รวมถึงการเปิดพื้นที่บนเว็บไซต์ และเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อเป็นช่องทางสำหรับประชาชนในการให้ข้อมูลต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วม

4) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านสุดท้าย คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในการปฏิบัติงาน

จากผลการสัมภาษณ์ดังกล่าว องค์ประกอบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จึงประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมและหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผู้วิจัยดำเนินการตั้งชื่อตัวแปร โดยตัวแปรการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล คือ governmm หลักนิติธรรม คือ law หลักความโปร่งใส คือ trans หลักการมีส่วนร่วม คือ par หลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ hr เมื่อดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า หลักนิติธรรม (law) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .82 หลักความโปร่งใส (trans) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .84 หลักการมีส่วนร่วม (par) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .87 และหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (hr) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .83

1.2 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

1) นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการป้องกันการทุจริต และสร้างความสร้างความไว้วางใจ ความนับถือศรัทธา และความเชื่อมั่นในตัวผู้นำเพื่อให้บุคลากรในหน่วยงาน ประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นให้ความร่วมมือในการป้องกันการทุจริต เช่น การกำหนดนโยบายเรื่องการต่อต้านการทุจริตที่ชัดเจน ไม่นำร่องการไปใช้ส่วนตัวสามารถเข้าพบและปรึกษาปัญหาได้ง่ายซึ่งสอดคล้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ นายกมีการเน้นย้ำให้บุคลากรการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามระเบียบ ติดตามการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งชื่นชมบุคลากร

3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญานายกเน้นให้เห็นถึงผลเสียที่เกิดขึ้นจากการทุจริตเปิดโอกาสให้บุคลากรเสนอแนวทางการป้องกันการทุจริต รวมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมการตรวจประเมินคุณธรรมความโปร่งใสจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

4) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล นายกใส่ใจปัญหาบุคลากรรายบุคคล โดยเฉพาะปัญหาที่จะส่งผลให้เกิดการทุจริต เช่น ปัญหาค่าใช้จ่าย ปัญหาหนี้สิน และดำเนินการช่วยเหลือ เพื่อไม่ให้เกิดการทุจริต

จากผลการสัมภาษณ์ดังกล่าว ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงมีตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ผู้วิจัยดำเนินการตั้งชื่อตัวแปร โดยตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ leader การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ คือ le1 การสร้างแรงบันดาลใจ คือ le2 การกระตุ้นทางปัญญา คือ le3 และการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล คือ le4 เมื่อดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (le1) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .83 การสร้างแรงบันดาลใจ (le2) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .78 การกระตุ้นทางปัญญา (le3) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .77 และการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล (le4) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .72

1.3 การพัฒนาศักยภาพชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการพัฒนาศักยภาพชุมชน 3 ด้าน คือ

1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน โดยการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น สถาบันการศึกษา ปปช. จังหวัด จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทุจริตแก่ประชาชน การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎ ระเบียบให้การปฏิบัติงานแก่คนในชุมชน มีการแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตกับพื้นที่อื่น

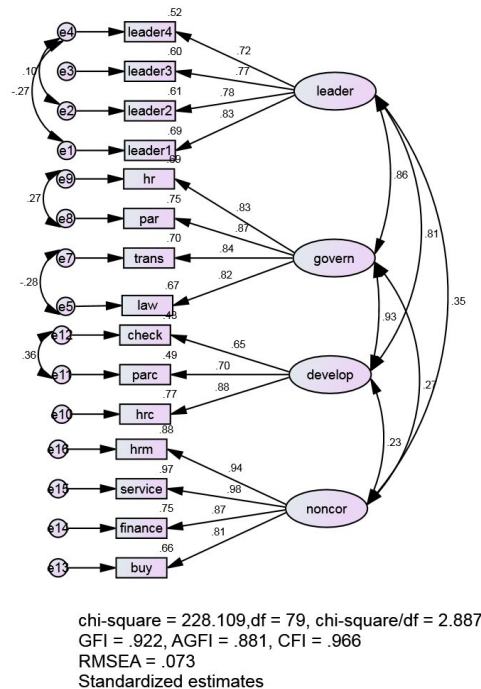
2) การสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยเปิดโอกาสให้กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มอาชีพ เสนอโครงการขอรับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้คนในชุมชนเข้าใจกระบวนการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งเรื่องของการบริหารงบประมาณและการจัดซื้อจัดจ้าง

3) การส่งเสริมสิทธิประชาชนในการตรวจสอบการทุจริต โดยชี้แจงให้คนในชุมชนรับรู้ว่าการป้องกันการทุจริตเป็นหน้าที่ของทุกคนในชุมชน มีการแจ้งช่องทาง การแจ้งเบาะแสการทุจริตให้คนในชุมชนทราบ รวมทั้งมีการแจ้งขั้นตอนการร้องเรียนและวิธีการแจ้งเบาะแสการทุจริตให้คนในชุมชนทราบ

จากผลการสัมภาษณ์ดังกล่าว องค์ประกอบการพัฒนาศักยภาพชุมชนจึงมีตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน การสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และการส่งเสริมสิทธิประชาชนในการตรวจสอบการทุจริต ผู้วิจัยดำเนินการตั้งชื่อตัวแปร โดยตัวแปรการพัฒนาศักยภาพชุมชน คือ develop การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน คือ hrc การสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน คือ parc และการส่งเสริมสิทธิประชาชนในการตรวจสอบการทุจริต คือ check เมื่อดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน (hrc) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .88 การสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน (parc) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .70 และการส่งเสริมสิทธิประชาชนในการตรวจสอบการทุจริต (check) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .65

1.4 การปลอดจากการทุจริต องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีการร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามภารกิจ ซึ่งได้แก่ การร้องเรียนการทุจริตเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการจัดทำโครงสร้างพื้นฐาน การเงินและบัญชี การบริการและด้านการบริหารงานบุคคล จากผลการสัมภาษณ์ดังกล่าว องค์ประกอบการปลอดจากการทุจริตจึงมีตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ การปลอดการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการจัดทำโครงสร้างพื้นฐาน การปลอดการทุจริตด้านการเงินและบัญชี การปลอดการทุจริตด้านการบริการ และการปลอดการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล ผู้วิจัยดำเนินการตั้งชื่อตัวแปร โดยตัวแปรการปลอดจากการทุจริต คือ moncor การปลอดการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการจัดทำโครงสร้างพื้นฐาน คือ buy การปลอดการทุจริตด้านการเงินและบัญชี คือ finance การปลอดการทุจริตด้านการบริการ คือ service และการปลอดการทุจริตด้าน

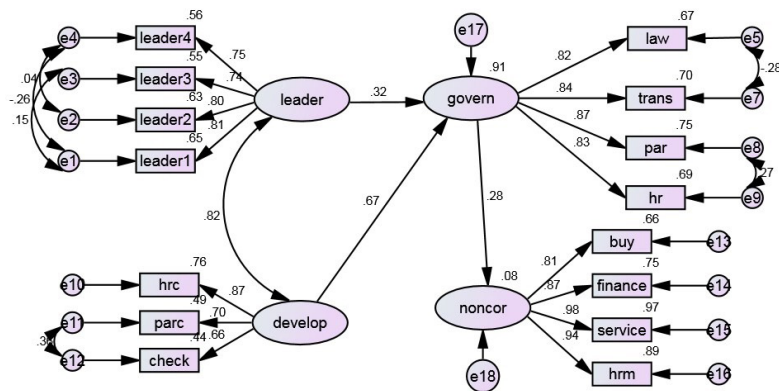
การบริหารงานบุคคล คือ hrm เมื่อดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า การปลดการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการจัดทำโครงสร้างพื้นฐาน (buy) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .81 การปลดการทุจริตด้านการเงินและบัญชี (finance) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .87 การปลดการทุจริตด้านการบริการ (service) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .98 และการปลดการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล (hmm) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .94 รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ

2. ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อการปลดการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อมูลในส่วนของโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีอิทธิพลทางตรงต่อการปลดการทุจริต โดยมีค่าอิทธิพล .28 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีค่าอิทธิพล .32 การพัฒนาศักยภาพชุมชนมีอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีค่าอิทธิพล .67

3. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ค่าไค-สแควร์ สัมพัทธ์ (χ^2 / df) มีค่าเท่ากับ 2.941 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index : GFI) มีค่าเท่ากับ .920 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness - of - Fit Index : AGFI) มีค่าเท่ากับ .880 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index : CFI) มีค่าเท่ากับ .994 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (Root Mean Square Error of Approximation : RMSEA) มีค่าเท่ากับ .074 แสดงว่าตัวแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รายละเอียดดังภาพที่ 3

chi-square = 235.305, df = 80, chi-square/df = 2.941

GFI = .920, AGFI = .880, CFI = .964

RMSEA = .074

Standardized estimates

ภาพที่ 3 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบด้านการป้องกันการทุจริต พบว่า มี 4 องค์ประกอบ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 องค์ประกอบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมและหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สามารถอภิปรายได้ว่าการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกำหนดกฎ ระเบียบ ในการปฏิบัติงาน และมีแนวทางหรือกลไกในการควบคุม ส่งเสริม หรือสนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันการทุจริตให้ประชาชนได้รับรู้รับทราบ มีการระดมทุนการให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ แสดงความคิดเห็น และตรวจสอบการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในการปฏิบัติงาน แสดงถึงลักษณะของการบริหารงานที่ดีที่จะนำไปสู่การปลอดจากการทุจริต ดังนั้น หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมและหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงเป็นองค์ประกอบของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ หรือ United Nations Development Programme (UNDP) (ปธาน สุวรรณมงคล, 2558) ที่กำหนดให้หลักนิติธรรม (Rule of Law) หลักความโปร่งใส (Transparency) เป็นองค์ประกอบของธรรมาภิบาล และสอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันพระปกเกล้า (2551) ที่กำหนดให้หลักการมีส่วนร่วมและหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นองค์ประกอบของธรรมาภิบาล

1.2 องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ซึ่งนายกองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นที่ศึกษา มีลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bass and Avolio (1994 อ้างใน รัตติกรีน จงวิศาล, 2556) และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชระ ชูพันธ์ (2558) ที่กำหนดองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความสัมพันธ์กับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ 4 องค์ประกอบ คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล

1.3 องค์ประกอบการพัฒนาศักยภาพชุมชน เป้าหมายของการพัฒนาศักยภาพของชุมชน คือเพื่อให้ชุมชนเป็นกลไกในการป้องกันการทุจริต ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และการส่งเสริมสิทธิประชาชนในการตรวจสอบการทุจริต จึงเป็นองค์ประกอบในการพัฒนาศักยภาพชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากการศึกษาของศิริพันธ์ วัฒนศิริธรรม และคณะ (2561) ที่เสนอแนะว่าการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การฝึกอบรมให้ความรู้ที่จำเป็นแก่ประชาชนในพื้นที่ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการเฝ้าระวังการทุจริตที่จะเกิดขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. รูปแบบการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการพัฒนาศักยภาพชุมชน ซึ่งสามารถอธิบายผลดังนี้

2.1 การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลมีอิทธิพลทางตรงต่อการลดการทุจริต เนื่องจากการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมและหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ก่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามกฎหมายและลดการใช้ดุลพินิจของผู้ปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานจึงไม่มีโอกาสในการทุจริต ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวิไลวัธน์ ฤทธิษะภูติ ภูวนิดา คุณผลิน และสมศักดิ์ พรพันธุ์. (2560) ที่พบว่าแนวทางการป้องกันและแก้ไขการทุจริตคอร์รัปชันตามทัศนะของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ฝ่ายบริหารขององค์กรควยี่ตระเบียบราชการอย่างเคร่งครัดตามหลักธรรมาภิบาล และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ratna Juwita (2018) ซึ่งพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานมีความสัมพันธ์กับการลดการทุจริต

2.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลเนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้กำหนดทิศทางในการบริหารองค์กรและทิศทางในการพัฒนาชุมชน ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะคำนึงผลประโยชน์ขององค์กรและผลประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก สำหรับการป้องกันการทุจริตในองค์กร ผู้บริหารทราบดีว่าปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง คือ การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ดังนั้น การบริหารงานในองค์กรผู้บริหารจึงสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงมีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพัฒนา ชูพันธ์ (2558) ที่วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในกลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับธรรมาภิบาล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภิษญาภา สนิทพจน์ (2553) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดตาก พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในระดับปานกลาง

2.3 การพัฒนาศักยภาพชุมชนมีอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ เมื่อประชาชนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริต ชุมชนจึงมีโอกาสรับรู้การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน รวมทั้งสามารถแจ้งเบาะแสการทุจริตกับหน่วยงานตรวจสอบอื่น ส่งผลให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติงานด้วยความถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับผลการศึกษาของวาสนา ประเสริฐ (2557) ที่พบว่าการศึกษาที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือ โครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลต่อการความสำเร็จการบริหารงานแบบธรรมาภิบาล และสอดคล้องกับผลการศึกษาของประวีณา ชะลุย (2549) ที่นำเสนอว่ายุทธศาสตร์ในการป้องกันการทุจริตยุทธศาสตร์หนึ่ง คือ ยุทธศาสตร์การสร้างตำบลเข้มแข็งพอเพียงพลังในชุมชนจะป้องกันมิให้มีการทุจริตเกิดขึ้นเนื่องจากมีการร่วมกันตรวจสอบและประเมินการทำงาน

สรุป

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า องค์ประกอบด้านการป้องกันการทุจริต ประกอบด้วย การบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาล ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาศักยภาพชุมชน รูปแบบการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้ ตัวแปรการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเพียงตัวแปรเดียวที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการลดการทุจริต ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าความริเริ่มและการกำหนดมาตรการให้เกิดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อไม่ให้เกิดการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำข้อค้นพบจากการศึกษาไปใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ผลการศึกษาพบว่า มีอิทธิพลต่อการป้องกันการทุจริตมากที่สุด

1.2 หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สามารถนำข้อค้นพบจากการศึกษาไปกำหนดเป็นกรอบนโยบายสาธารณะเพื่อส่งเสริมให้เกิดการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาในครั้งนี้ไม่ได้เก็บข้อมูลในส่วนของผู้ประกอบการที่เป็นคู่ค้ากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาอีกครั้งโดยเก็บข้อมูลผู้ประกอบการที่เป็นคู่ค้ากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติมทั้งในลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เช่น วัฒนธรรมองค์กร บทบาทของผู้นำชุมชน เพื่อพัฒนารูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2557). การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ด้วย AMOS. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- กุลธิดา รัตนโกศล. (2558). การพัฒนาระบบการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนบนฐานทุนทางสังคม เพื่อสร้างอัตลักษณ์ชุมชน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาตลอดชีวิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2558). การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ประวิทย์ ชะลุย. (2549). การนำเสนอยุทธศาสตร์การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ในการป้องกันการทุจริต. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัฒนา ชูพันธ์. (2558). ภาวะผู้นำกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาท้องถิ่นอำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขา นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภิชญาภา สนิทพจน์. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในจังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- ยุทธ ไกยวรรณ. (2556). การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตติกร จงวิศาล. (2556). ภาวะผู้นำทฤษฎีการวิจัยและแนวทางสู่การพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาสนา ประเสริฐ. (2557). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 25(3). 85-91.
- วิไลวัจน์ ฤทธนะภูติ, ภูวนิดา คุณผลิน และสมศักดิ์ พรพันธุ์. (2560). แนวทางการป้องกันและการแก้ไขการทุจริตคอร์รัปชัน
ตามทัศนะของประชาชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารราชชนก. 1(1). 43-51.
- ศิริพันธ์ วัฒนศิริธรรม, สยาม ชีระบุตร, ศกรินทร์ นิลรัตน์. (2561). รูปแบบการทุจริตและปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดการทุจริต
คอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ศูนย์วิจัยเพื่อต่อต้านการทุจริต ป่วย อังภาค.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2551). ทศวรรษ : ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์ , ศิริพร รัตนกาญจน์, วิไลลักษณ์ อยู่สำราญ, นิรมัย พิศแซ และอัจฉิมา จัตุรัส. (2555).
การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. นนทบุรี : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.).
- สมพงศ์ จินา. (2558). องค์ประกอบภาวะผู้นำองค์ประกอบภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการบริหาร ตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน. สารอาศรมวัฒนธรรม วลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัย
วลัยลักษณ์. 15(1). 115-133
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.). (2560). สถานการณ์ปัญหาการทุจริตในภาครัฐ.
สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2562 จาก <http://www.pacc.go.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.). (2554). โครงการส่งเสริมท้องถิ่นปลอดทุจริตปี
2552 - 2553. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2562 จาก <https://www.nacc.go.th.th/file>.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.). (2558). ประกาศสำนักงาน ป.ป.ช. เรื่อง ผลการ
คัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีเด่น ด้านการป้องกันการทุจริต ประจำปี 2558. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม
2562 จาก <https://www.nacc.go.th.th/file/article/attachments>.
- สุกมาส อังสุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนิภา ภิญญานวัฒน์. (2552). สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์
และพฤติกรรมศาสตร์ : เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL. กรุงเทพฯ: เจริญดีมีนคองการพิมพ์.
- อภิญญา เวชยชัย. (2555). การเสริมพลังอำนาจในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพฯ: พิมพ์สวย
- Doll, W. J., Xia, W. & Torkzadeh G. (1994). A confirmatory Factor Analysis of End-User Computing
Satisfaction Instrument. *MIS Quarterly*, 18(4). 453-461.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. & Anderson, R.E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. 7th ed. Pearson :
New York : Pearson Prentice Hall.
- Ratna Juwita. (2018). Good Governance and Anti-Corruption: Responsibility to Protect Universal Health Care
in Indonesia. *Hasanuddin Law Review*, 4(2). 162-180.
- Tabachnick, B.G., & Fidell, L. S. (2007). *Using Multivariate Statistics*. 5th ed. Boston MA: Pearson.